بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް
ދިވެހިރާއްޖެ

ސަމަރީ ނިންމުން ޝީޓް

- **ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު:** 2024/HC-B12/38
- **އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:** ޢާއިޝަތު ޝާކިރާ / މ. ބަދިރުވާގެ، މާލެ
- **އިސްތިއުނާފު ބަލައިދެވޭ ފަރާތް:** ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
- **މައްސަލައިގެ ބާވަތް:** ކޯޓު އަމުރު

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް
ފަނޑިޔާރު ޙުސައިނާ މުޙައްމަދު
ފަނޑިޔާރު އަބްދުލްމާނިޢު ޙުސައިން

ނިންމުން ތާރީޚް: 10 ރަބީޢުލްއާޚިރު 1446 / 13 އޮކްޓޫބަރު 2024

ހައިކޯޓުގައި ޝަރީޢަތް ނިމުނު ތާރީޚު: 16 ރަބީޢުލްއައްވަލް 1446
19 ސެޕްޓެމްބަރު 2024

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ:

- ނަންބަރު: 145-J/MA/2024/1949
- ހުކުމްކުރި ތާރީޚު: 31 އޮގަސްޓު 2024
- ހުށަހެޅި ތާރީޚު: 01 ސެޕްޓެމްބަރު 2024
- ނިންމި ކޯޓު: ކްރިމިނަލް ކޯޓު
- މާއްދާ: ކޯޓު އަމުރު (ބަންދުކުރުން)

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް
ޢާއިޝަތު ޝަފީޤާ / ދ. ޚަޒާނާވިލާ، މާލެ
ޙާޟިރު ވަކީލް:
[illegible]

އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތް
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
ޙާޟިރު ވަކީލުން:
ސީނިއަރ ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ސަލްމާ އިބްރާހީމް
ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ އަޙްމަދު ނަޒީހް

ޖިނާއީ – ކޯޓު އަމުރު - ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި 58 ވަނަ މާއްދާ - ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުގެ 48 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) - ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 210 ވަނަ މާއްދާ - ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމްގެ ރައުޔު:

މައްސަލައިގެ ޚުލާޞާ:

1. މިއީ، ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2024/1949 (01 ސެޕްޓެމްބަރު 2024) ކޯޓު އަމުރު ނުރުހިވެ ސަބަބުގައި އަދި ފާނަ އުސޫލާ ޚިލާފަށް ކުރެވިފައިވާކަމަށް ބުނެ އަމުރު އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި މ. ސަރިކަމާގެ، ޢާއިޝަތު ސާދިޔާގެ[1] (މިފަހުން "އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް" ނުވަތަ "ޢާއިޝަތު ސާދިޔާ") ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ޝަރީޢަތެއް ބޭއްވުމެވެ. މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތަކީ ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ދަރިފުޅު (މިފަހުން "ދަރިފުޅު" ނުވަތަ "އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތް") އެވެ.

މައްސަލައިގެ ކުރިން ހިނގާފައިވާ ގޮތް:

2. ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ އަމުރުގެ ދަށުން ތިރީގައިވާ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހުރުމަށް ބޭނުމުގެ އެދިގެން ޗައިލްޑް ޕްރޮޓެކްޝަން ކައުންސިލުން އެދިފައިވާ ކަމަށް ބުނެ އަމުރެއް ނެރުމަށް ކައުންސިލުން އެދިފައިވާތީ، ކަނޑައަޅާފައިވާ ބަދަލުތަކަށް ޗައިލްޑް ޕްރޮޓެކްޝަން އަދި ކައުންސިލުގެ ތަޙްޤީޤާތު މަރުޙަލާގައި ފަރާތްތަކުން ޢާއިޝަތު ސާދިޔާ އަމުރުކުރުމަށް 27 އޮގަސްޓް 2024 ވަނަ ދުވަހުގެ 13:00 ގައި ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގައި ޢާއިޝަތު ސާދިޔާ ހާޒިރުވާން އަންގާ ފޮނުވާފައިވާ ނަމަވެސް ޢާއިޝަތު ސާދިޔާ ޝަރީޢަތަށް ހާޒިރުނުވާތީ، ޖުވެނައިލް ކޯޓުން ޢާއިޝަތު ސާދިޔާ ހާޒިރުކުރުމަށް ފުލުހުންނަށް އަމުރުކުރުމާއެކު ދިވެހިރާއްޖޭން ބޭރަށް ދިއުން މަނާކޮށް ޢާއިޝަތު ސާދިޔާގެ ޕާސްޕޯޓު ހިފެހެއްޓުމަށް ކަނޑައަޅާ ޗައިލްޑް ޕްރޮޓެކްޝަން ކައުންސިލަށް އަމުރުކޮށްފައިވެއެވެ.

---

[1] ދރއ ނަންބަރު A060967.

ދިއުމަށް ފުލުހުންގެ ފަރާތުން އެންގުމުން އެސަރަހައްދުން ނުދާނެކަމަށް ބުނެ ފުލުހުންގެ ދައުރު އަދާކުރުމަށް ހުރަސް އަޅާފައިވާ މައްސަލައިގެ ތުހުމަތުގައި 28 އޮގަސްޓު 2024 ގައި ޢާއިޝަތު ސާލިހާ ހައްޔަރުކޮށްފައިވެއެވެ.

3. އަދި، މި މައްސަލައިގައި ޢާއިޝަތު ސާލިހާ ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ [illegible] ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރާ ޚިލާފަށް ހެކިންނަށް ނުފޫޒު ފޯރުވައި ހެކި ނައްތާލުމުގެ މަސައްކަތް ކޮށްފާނެ އަދި، [illegible] ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ 5 ވަނަ ނަންބަރާއި 3 ވަނަ ނަންބަރާ ޚިލާފަށް މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވެދާނެ ކަމަށް ފެންނާތީ، ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ)ގެ ދަށުން ޢާއިޝަތު ސާލިހާ 15 ދުވަހަށް ބަންދުކުރުމަށް އެދި ފުލުހުންގެ ފަރާތުން ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން،[2] އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2024/1922 (29 އޮގަސްޓު 2024) ކޯޓު އަމުރުން ޢާއިޝަތު ސާލިހާ 3 ދުވަހަށް ބަންދުކުރުމަށް އަމުރުކޮށްފައިވެއެވެ.

4. އެހެންކަމުން، [illegible] ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރާ ޚިލާފަށް ހެކިންނަށް ނުފޫޒު ފޯރުވައި ހެކި ނައްތާލުމުގެ މަސައްކަތް ކޮށްފާނެ އަދި، [illegible] ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ 5 ވަނަ ނަންބަރާއި 3 ވަނަ ނަންބަރާ ޚިލާފަށް މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވެދާނެ ކަމަށް ފެންނާތީ، ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން ޢާއިޝަތު ސާލިހާގެ ބަންދުގެ މުއްދަތު 15 ދުވަހަށް އިތުރުކުރުމަށް އެދި ފުލުހުންގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅުމުން، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2024/1949 (01 ސެޕްޓެމްބަރު 2024) ކޯޓު އަމުރުން ޢާއިޝަތު ސާލިހާ 5 ދުވަހަށް ބަންދުކުރުމަށް އަމުރުކޮށްފައިވެއެވެ.

---

[2] ދިވެހި ފުލުހުންގެ [illegible] ނަންބަރު MF/206179 ބަންދުކުރުމަށް [illegible] އެދި ހުށަހެޅި ފޯމު.

5. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ މި މައްސަލާގައި ހިތްހަމަނުޖެހިގެން އާއިޝަތު ޝާދިޔާގެ ފަރާތުން މި މައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރައްވައެވެ. މިއީ އެމައްސަލާ ބެލި އިސްތިއުނާފީ ފަސްކުރައްވާފައެވެ.

އިސްތިއުނާފުގެ ނުކުތާތައް:

6. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2024/1949 (01 ސެޕްޓެމްބަރު 2024) ކޯޓު އަމުރު ނެރެފައިވަނީ ޝަރީޢަތް އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށްކަމަށްބުނެ، އާއިޝަތު ޝާދިޔާގެ ފަރާތުން އެ އަމުރު އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައި 04 (ހަތަރެއް) ނުކުތާ ހުށަހަޅައި އިސްތިއުނާފުކުރައްވާފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ފާހަގަ ކުރައްވާފައެވެ. އެނުކުތާ ހުރީ މިހެނެވެ؛

6.1. ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ: އިސްތިއުނާފުކުރާތީ އަމުރުން އާއިޝަތު ޝާދިޔާ 5 ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ބަންދުކުރުމަށް ކަނޑައެޅުމުގައި، ސުލްހަވެރިކޮށް އެއްވެއްޔުމުގެ މިނިވަންކަމުގެ ޤާނޫނުގެ 24 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަދި ރިޢާޔަތްކޮށްފައިނުވާތީއާއި، އެ މާއްދާގެ (ރ) އަދި ރިޢާޔަތްކޮށްފައިނުވާތީއާއި، އެ ޤާނޫނުގެ 49 އަދި 50 އަދި 51 ވަނަ މާއްދާއާއި އެ ޤާނޫނުގެ 52 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިޢާޔަތްކޮށްފައިނުވާތީއާއި، ހަވާލާދީފައިވާ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ އަމުރަކީ އެ މާއްދާތަކާ ޚިލާފަށް ކަނޑައެޅިގެން ދީފައިވާ ނެރެފައިވާ އަމުރަކަށްވާތީ، އަދި އެގޮތުން އެ މާއްދާތަކުން ލިބިދޭ ޙައްޤުތަކުގައި އަދި ބަންދުގެ ގެއްލުން ބަދަލުގެ ބަންދުކުރުމުގައި ޖިނާއީ ޤާނޫނުތަކުގައި ދިރާސާކޮށްގެން ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް އެ އަމުރު ނެރެފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއާއި،

6.2. ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ: އިސްތިއުނާފުކުރާތީ އަމުރުން އާއިޝަތު ޝާދިޔާ 5 ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ބަންދުކުރުމަށް ބަހައްޓަން މައްސަލަހެއްދުމަށް، އޭނާގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށަކީ ސީރިއަސް ކުށެއް ކަމުގެ ހުށަހެޅުމެއް، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފުވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއާއި،

6.3. ތިންވަނަ ނުކުތާއަށް؛ އިސްތިއުނާފުކުރެވޭ އަމުރުން ޢާއިޝަތު ސާދިޔާ 5 (ފަހެއް) ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ނިންމުމުގެ ގޮތުން ޤައުމާއި މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާތެރި ފަރާތެއްގެ ގޮތުގައި ކަނޑައަޅުއްވައިފައި، ސަރީޙަކޮށްފައިވާ ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގާ ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާއާއި،

6.4. ހަތަރުވަނަ ނުކުތާއަށް؛ އިސްތިއުނާފުކުރެވޭ އަމުރުން ޢާއިޝަތު ސާދިޔާ ބަންދުކުރުމަށްނިންމުމަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާއާއި 45 ވަނަ މާއްދާއާއި 58 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށްކަމަށްބުނުމާއި؛ އެގޮތުން އިންސާފުން ޝަރީޢަތްކުރުމުގެ އުޞޫލާއި، ޤާނޫނު އެއްގޮތްވާގޮތަށް މަތިން ފުރިހަމަ ދިފާޢުގެ ގަޑީ އެތެރޭގައި ހިފައި ހުކުމްދެއްވުމުގެ އުޞޫލާއި، އަދި އެފަދައިން އަމުރުކުރެއްވިނަމަވެސް ބަދަލުވިޔަނުދިނުމުގެ އުޞޫލުވެސް ހިފެހެއްޓުން އަމުރު ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާއެވެ.

7. މި ނުކުތާތަކުގެ ތަފްސީލުގައި ޢާއިޝަތު ސާދިޔާގެ ވަކީލުން ބަޔާންކޮށްފައިވާ މި ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024/HC-B12/37 ޤަޟިއްޔާގައި (މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން ޢާއިޝަތު ސާދިޔާ ބަންދުކުރުމަށް ފުރަތަމަ ނެރުއްވި ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2024/1922 (29 އޮގަސްޓު 2024) އަމުރުގެ އިސްތިއުނާފު ކުރި (ފަރާތް) އިސްތިއުނާފުގެ ނުކުތާގެ ގޮތުގައި ހުށަހަޅާފައިވާ މި މައްސަލައިގައިވެސް ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްތިއުނާފުގެ ފުރަތަމަ 3 (ތިނެއް) ނުކުތާ ކަމަށްވާއިރު، އެ މައްސަލައިގެ ތަފްސީލުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންކަމަށް މި މައްސަލައިގައިވެސް ރިޢާޔަތްކުރުމުން އެއްގޮތަކަށް ނިންމާފައެވެ. އަދި އިސްތިއުނާފު ހަތަރުވަނަ ނުކުތާއާ ގުޅޭގޮތުން ޢާއިޝަތު ސާދިޔާގެ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ މައްސަލައިގައި ދެން ހުށަހެޅިފައިވާ އިސްތިއުނާފުގެ ނުކުތާތަކުން ޢާއިޝަތު ސާދިޔާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ޤާނޫނު ހިފެހެއްޓުން އަންގަވާފައި، އެފަދައިން ބަންދުގައިބެހެއްޓުމަށް އެ ހުކުމަކަށް ބަދަލު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 58 ވަނަ މާއްދާއިން އެނގެން އޮންނަކަމަށްވެއެވެ. އަދި މި ނުކުތާއަށް އިސްތިއުނާފުގެ ނުކުތާއަކަށްވުމުން ބެލުން ދުށުނީ

އިސްތިއުނާފީ ދަޢުވާތަކުގެ ޤަވާޢިދުއްކަމާއި، މައްސަލަގައި އެއީ ގޮތުގެ ފާޑުކަ ސަރަޙައްދު ބަޔާންކުރުމުން ހައިކޯޓުން އެންގުމުން ދިފާއީ ތަރުބިޔަތުކުރަމެވެ.

8. ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024/HC-B12/37 ޤަޟިއްޔާގައި އާއިލީ ސާދިރުވާގެ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ ޙުކުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަންނަނިވި ފަދައިންނެވެ.

" ފުރަތަމަ ނުކުތާގެ ޙުކުމުގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އަންނަނިވި ކަންކަން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

1. ފުރުޞަތު ދަޢުވާކުރުން މުއްދަތު މަޖިލީހުގައި ބުނެލުން ގޮސްފައިވަނީ، އުޖޫރަތު ކައިރިއަށް އެއްބަސްވެފައިވާ ކައިރިއަށް އިޖުރާއާތު ޝަރީޢަތް ފިޔަވަޅު އެޅުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަމަށެވެ. ފައިސާގެ ފޯމު އިދާރާއިން ލިބިފައިވާ ގޮތަށް ފަސޭހަކަމަށް ފުރިހަމަކޮށް ފޯމު ދަޢުވާކުރާ ފަރާތާއި އަދި ފައިސާގެ ފޯމު ދަޢުވާގައި ލިބުނު ތަރުޖަމާ ސަފުޙާ ފުރިހަމަކޮށް ސިޓީއެއް ތަފްސީލުކުރާއިރު އެއްވެސް ކަމެއް ޙިސާބުކުރާ ދުވަހުގެ 24 ގަޑިއިރު ތެރޭގައި (ނ) ދުވަހުގެ އެއްވެސް ކުރިން ސަރުކާރުން ފޯމު ހުށަހަޅާފައި ނެތް ދުވަސްކޮޅު އެއްވެސް ތަކެތި ފައިސާއިން ފުރިހަމަކޮށްފައި ފޮނުވާ އަދި ވަކިން ބަޔާން އެއްގޮތް ކަމަށް ދުވަހުގެ ނުފޮނުވާ އެއްގޮތަށް ފޮނުވާފައިވާ ކަމަށެވެ.

2. މިގޮތުން، މި ސަރުކާރުގެ ފުރުޞަތު ބައްދަލުކުރާށާ ހިނދުކަ، އެއްގޮތް ކައިރިން ދަޢުވާކުރާ ފުރިހަމަ ހިނގާފައިވާ ދުވަސް ދަރަޖަކޮށްފައިވާ ސިޓީގެ ކަނޑައަޅާފައިވާ އެއްވެސް ދިނުމަށްފަހު ދުވަސް ގެ 24 ގަޑި ތެރޭގައި (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތެވެ.

3. އާއިލީ ޝަރީޢަތުގައި ވަކިން ފަރާތެއް ތަޢާރުފުގައި ހުރި ބައެއް އެފަދަ ކައިރިން އެއްވެސް ދުވަހަށް ޝަރީޢަތުން ފުރުޞަތު ދޭން ހަމަޖެހިފައިވާ އަމުރުކުރަނީ އެއް މަގު ސިޓީ އެއްވެސް ޝަރީޢަތުގެ ބަޔާންކުރާ ދުވަސްތަކުގައި ބައްދަލުކުރައްވާފައި، ވަކިވަކި ދުވަސް ކަމަށް ދުވަސް އަދާކުރުމުގެ ނިޔާވާގެ ތަރުތީބުން އާއިލީ ޝަރީޢަތުގެ ފިޔަވަޅު އަދާކުރައްވާ

ކަނޑައެޅިގެން ޤާނޫނާ [illegible]. [illegible]، މި ޤާނޫނުގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައިވާ އިޖުރާއާތާއި ޚިލާފަށް ޝުހޫދުން [illegible].

4. މީގެ އިތުރުން، [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުގެ 50 ވަނަ މާއްދާއަށް [illegible] [illegible] އެ މާއްދާގައިވާ [illegible] ޝުހޫދުން [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ ޤާނޫނުގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) [illegible] [illegible]، ޝުހޫދުން [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

5. ޝުހޫދުން މި ޤަޟިއްޔާއާ ގުޅިގެން [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މިއީ ޤާނޫނީ ގޮތުން ހުއްދަ [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުގެ 24 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އިން [illegible] [illegible]، ޤާނޫނުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ ޤާނޫނުގެ [illegible] [illegible] ޤާނޫނުގެ 43 ވަނަ މާއްދާއިން [illegible] [illegible].

6. މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] މި [illegible] [illegible] ޤާނޫނީ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފިޔަވަޅު އަޅާފައިވާތީ، ކަނޑައެޅިގެން ޤާނޫނާ [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

1. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 3 [illegible]، [illegible] [illegible]، ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ ޤާނޫނު) (މީގެ

ފަހުން "ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު")ގެ 533 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އިން ކުރާ އެމްބަސީއަށް [illegible] [illegible] [illegible] މުޒާހަރާކޮށް ކަންކަން ކުރަން ފެށުމުން އެ ސަރަހައްދު ދޫކޮށް ދިއުމަށް ފުލުހުން އެންގުމުން އެ ސަރަހައްދު ދޫކޮށް ނުކޮށް ފުލުހުންގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 50 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޢާއިޝަތު ޝާހިދާ ޢަމަލުކޮށްފައިވާކަމުގައެވެ.

2. ދެވަނަ ތުހުމަތަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ 615 ވަނަ މާއްދާއާ ހަވާލާދީ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

3. ތިންވަނަ ތުހުމަތަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ 615 ވަނަ މާއްދާއާ ހަވާލާދީ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

4. އެހެންކަމުން، ޢާއިޝަތު ޝާހިދާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

1. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ފަރާތެއްކަމާއި، ޒިންމާދާރު މަންމައެއްކަމާއި، [illegible] [illegible] [illegible] އާންމުންނާއި [illegible] ކަމުގައެވެ.

2. [illegible] އެއްވެސް ކަމަކަށް [illegible] އާއިޝަތު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 3 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 13 [illegible] [illegible] (ނ) [illegible] [illegible] ކަމުގައެވެ. "

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން އެދޭގޮތް:

7. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2024/1949 އަމުރު ބާޠިލުކުރުން، އާއިޝަތު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އާއިޝަތު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށެވެ.

އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން [illegible] ޖަވާބު:

8. ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024/HC-B12/37 ގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ކުރިއަށްގެންދިއުމުގައި ނިންމާފައިވާތީ ބަޔާނުގެ ބޭނުމުން އާއިސަތު ސަކީނާގެ ފަރާތުން ސުލްޙަވެރިކުރުމަށް އެއްބަސްވުމުގެ މިނިވަންކަމުގެ ޤާނޫނީ ގޮތުގެން ހުރަހަކީ ކަންކަމަށް ޖަވާބުދާރީވުން ކަމަށްވާތީ. އެގޮތުން އެ ޤާނޫނުގެ 24 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި މާލިއްޔަތުން މޯލްޑިވްސް ޓޫރިސް ސަރވިސްއިން ދިއުމުން ދީ ހުއްދައަކާއެކު ފިޔަވައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވެރިކަން ކުރާ ތަން ކުރުމުގައިވާ މާލުގައި އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ އެއްވެސް ނުވަތަ ހިންގާފައި ނުވަތަ އެބަޔަކުދީފައި ބޭއްވުނު، މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒްއިން ކަނޑައަޅައި އާންމުކޮށް އިޢުލާނުކޮށްފައިވާ ތަންތަނުގައި އެކަނި ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަމަށާއި، އެގޮތުން އެފަދައިން އެއްވެސް ހުންނަ ސަރަހައްދުގައިކަމަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒްއިން އިޢުލާން ކުރެވިފައިވާ ކަމަށާއި، އެކަން އެފަދައިން ޤަވާޢިދުން ނަގުވަލި އުޖޫރަ ނުންކަން ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2013/HC-A/336 ޤަޟިއްޔާއިން އިރުޝާދު ދެއްވާފައިވެއެވެ.

9. ބަދަލުނަގައިދިނުމާ ގުޅޭ ގޮތުން ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 207 ވަނަ މާއްދާގައިވާގޮތަށް ހުކުމްކުރުމަށް އާއިސަތު ސަކީނާގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިނުވާ ކަމަށާއި، އަދި އެގޮތަށް ހުކުމްކުރުމަށް ހުށަހެޅިނަމަ އެ ޤާނޫނުގެ 208 ވަނަ މާއްދާއާއި 209 ވަނަ މާއްދާއިން ފުރުޞަތު ދިފާޢުވުން ނޫންކަމަށާއި، މި މައްސަލައިގައި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 58 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ފުރުޞަތުން ބަދަލު ނަގައިދިނުމުން ނުވާކަމަށެވެ. ސަބަބަކީ އެ މާއްދާގެ ދަށުން ބަދަލު ނަގައިދިނުމަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގެ ޚިލާފަށް ޖަލަށް ހައްޔަރުކޮށްފައިވާނަމަ ކަމަށާއި، މި މައްސަލައިގައި އެފަދަ ހާލަތެއް ނެތްކަމަށެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން އެދޭގޮތް:

10. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2024/1949 (01 ސެޕްޓެމްބަރު 2024) ކޯޓު އަމުރު ބާޠިލުކުރުމަށް ނިންމަވައި ކަނޑައަޅައިދިނުމަށް އެދިފައިވެއެވެ.

ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތައް:

11. މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2024/1949 (01 ސެޕްޓެމްބަރު 2024) ގެ ޙުކުމުގެ ކުރިން، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް 3 (ތިނެއް) ދުވަސް ބަންދުކުރުމަށް ޙުކުމްކޮށް، ޖުވެނައިލް ކޯޓުން ނެރެފައިވާ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2024/1922 (29 އޮގަސްޓް 2024) ގެ އަމުރު އާއިޝަތު ޝާހިދާގެ ފަރާތުން މި ކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކޮށްފައިވެއެވެ. އެ މައްސަލަ ބަލާފައިވަނީ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024/HC-B12/37 (އާއިޝަތު ޝާހިދާ ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް) ގެ މައްސަލައިންނެވެ.

12. ބުނެވިދިޔަ މައްސަލާގައި އާއިޝަތު ޝާހިދާގެ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތައް ހަމަ އެގޮތުގެ މަތިން މި މައްސަލައިގައިވެސް ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. އެގޮތުން، މި މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ އިސްތިއުނާފީ ފޯމުގައި 3 (ތިނެއް) ނުކުތާއަކީ، ދީނީ އެއް ބަޔާނެއްގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށްފައިވާ ތިން ނުކުތާއެވެ.

13. އެހެންކަމުން، މި މައްސަލައިގެ އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތާއި އަދި އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބުދޭ ފަރާތުންވެސް އެދިފައިވަނީ، އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024/HC-B12/37 ގެ މައްސަލާގައި އެ ނުކުތާތަކާ ގުޅިގެން ފާހަގަކުރި ކަންކަން ހަމަ އެގޮތުގެ މަތިން މި މައްސަލައިގައިވެސް ފާހަގަކުރުމަށެވެ.

14. އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024/HC-B12/37 ގެ މައްސަލާގައި ބަޔާންކުރެވުނު ނުކުތާތަކުގެ މައްޗަށް މި ކޯޓުން ގޮތެއް ކަނޑައަޅައި 2024 އޮކްޓޫބަރު 8 ވަނަ ދުވަހު އެ މައްސަލައިގެ ޙުކުމް ކޮށްފައިވެއެވެ.

15. ކުރިން އިސްވެ ފާހަގަކުރި ފަދައިން، މި މައްސަލައިގެ އިސްތިއުނާފުގައި ހިމެނޭ އިސްތިއުނާފީ ފޯމުގައި ހުރި ނުކުތާއަކީ، ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024/HC-B12/37 ގެ މައްސަލާގައިވެސް ބަޔާންކުރެވުނު

[illegible] އެ [illegible] މި ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024/HC-B12/37 (އާއިޝަތު ސާދިޔާ ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް) ގެ ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] ފާހަގަކޮށްފައިވާ [illegible].

16. އެހެންކަމުން، [illegible] ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2024/1949 (01 ސެޕްޓެމްބަރު 2024) [illegible] އާއިޝަތު ސާދިޔާ 5 ދުވަހަށް ބަންދުކުރުމަށް [illegible] (ނ) [illegible] 13 [illegible].

[illegible]:

17. [illegible] 58 [illegible] 210 [illegible]

18. [illegible]

1. ދަށު މަދު ޝަރީޢަތުގެ ކޯޓަކުން ނިންމުމި ނިންމުން ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ކަންތައްކުރުމުން ތަޙުޤީޤުތަކެއް
އަންނަނަކަށް ކަނޑައެޅި ކަމަށާއި،
2. ދައުލަތުގެ މަޞްލަޙަތުގައި ދައުލަތުން ބަދަލުގެ ގޮތުގައި ދައުލަތަށް ޖެހޭ އަދަދު
އިތުރުވެގެންދާނެ ކަމަށާއި،
3. ޙުކުމްއަށްފަހު މަޞްލަޙަތު ދެވުނު ހިނގައިދާނެ ކަމަށެވެ.

19. ޝަރުޢީ މަރުޙަލާގެ ދަށުން ފިޔަވަޅު ސަބަބަކީ ބަޔާންކޮށް، ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ކަންތައްތަކާ ޙަވާލުގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ އެ މައްސަލައިގެ ދަށުން ދައުލަތުގެ މަޞްލަޙަތުގެ ސަބަބުން ޖެހޭ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 210 ވަނަ މާއްދާއިން ދެއްވައެވެ. އަދި އެއިސްތިސްނާ ސާފުވާއަށް ޙުކުމްއަށްފަހު މަޞްލަޙަތު ދެވުނު ހިނގައިދާނެ ކަމަށް އެއިސްތިސްނާ ސާފުވާގެ ޙުކުމުން ބަހައްޓަވައިފި، މިފަދައިން ދައުލަތު ކަމަށްޓަކައި ޤާނޫނުން ކަނޑައެޅިފައިވާ އެއްޗެހިން ބޭނުން ޙުކުމްއަށް ދީފައިވާކަމަށް ނިންމާލެވެ.

20. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް ބަޔާންކުރައްވާފައިވާ ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ހައިކޯޓުން ކަނޑައެޅޭ މައްސަލައިގައި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) 48 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)[3] ގެ ދަށުން، ގެއްލުމާގެ ބަދަލު ދަޢުވާކުރުމަށް އެއީ އިސްތިއުނާފުކުރާ ޙުކުމުން ފާހަގަކުރި ކަންކަމަށް ބަލައިފި، ޖާގައި އަދުލުގެ ނިޒާމުގެ ދަށުން ހިނގާ އެއްވެސް ދައުލަތުގެ ބަދަލު ދަޢުވާކުރުމުގައި އަމަލުކުރަންޖެހޭ އުސޫލު ކުރިން އިސްލާމް ބަލާނުކުރި ޖާގައި އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 210 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ، އެ އިޖުރާއަތުގެ ބަދަލު، މި މައްސަލައިގެ ދަށުން މި މަރުޙަލާގައި ބަދަލުކުރުމުގައި ދިނުމަށް، އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށް އުސޫލުން ބަދަލު ކުރިޔަ ކަމުގައި ޤާނޫނީ ނުވާނެއެވެ.

---

[3] މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ، ހައިކޯޓަށް ދަށުކޯޓުތަކުން ނިންމާ މައްސަލަތައް ނިސްބަތް ކުރެވޭގޮތް ޤަބޫލުކުރުމާއި މި ޤާނޫނާއި ހައިކޯޓުގެ ގަވާއިދުގެ ދަށުން ކަނޑައެޅޭ އުސޫލުން އެ މައްސަލައެއް ބެލުމުގެ ބާރު، އެ މަރުޙަލާގެ ޝަރީޢަތުގެ ނިންމުމަށް ބަދަލު ގެނައުމުގެ އަދި އެ ނިންމުން އިސްތިއުނާފު ކުރެވޭނެ ގޮތުގެ ބާރު ހައިކޯޓަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އެ ދަށުން އިސްތިއުނާފުގެ ނިޒާމު ގެ ސިފައިގައި ފުރިހަމަ ބާރެއް ލިބިގެންވާ އެއްޗެކެވެ. އަދި ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅާ މައްސަލަތައް ބަލަން ހައިކޯޓަށް ލިބިގެންވަނީ އެވެ.

21، މީގެ އިތުރުން، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން މި މަޙްކަމާގައި ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ނަގައިދިނުމަށް އެދިފައިވާއިރު، ސަރީޢަތުން ނަގައިދިނުންވީ ބަދަލުގެ މިންވަރަކީ ކޮބައިކަމާއި އަދި އެފަދަ ބަދަލެއް ހިސާބުކުރަންޖެހޭ ކަންކަމުގެ މައްޗަށް މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ހަސްފަތާއި ބަޔާންކޮށްދޭ ފުރިހަމަ މިންވަރަށް މި މަޙްކަމާގައި އެކަށައަޅާފައިނު ވާތީ ނިންމައިދީފަ، އެއީ ނަޒާހަތްތެރި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 56 ވަނަ މާއްދާއިން ދީފައިވާ އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ އެއްވެސްކަހަލަ ގެއްލުމެއް ދިމާވެފަ.

22، ވީމާ، މި މައްސަލައިގެ ތަފްޞީލުން ބާއިސަތާ ސާބިތުވާ ފަރާތުން އެދިފައިވާ ފަދައިން ބާއިސަކު ސާބިތު ކުރުމާ ދީފައިނު ބަދަލުދޭންޖެހޭ ގޮތުގެ ބޭސްކޮށް، އެކަމުގެ ބަދަލު ދިނުމަށް އިދާރީ އެކަމުގެ މައްސަލަ އެދިފައިވާ ކޯޓުން ބަލައި ބަލާނެ ނިންމާނެއެވެ.

މައްސަލަ ނިންމަން ފެނުނު ގޮތް:

23، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2024/1949 (01 ސެޕްޓެންބަރު 2024) ގެ ޙުކުމް ބާޠިލުކޮށް، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް ބަދަލުކޮށްދިނުމަށްއެދި ޤާނޫނު ދިރާސާކޮށް މި ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ޙަވާލުގައި، ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ނަގައިދިނުމާ ގުޅޭގޮތުން ފަހަރަކު ކަނޑައަޅާ މައްސަލަ އެދިފައިވާ ފަދައިން މި މައްސަލައިގެ ތަފްޞީލު ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ނަގައިދިނުމުގެ ސަބަބު ނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅައި މައްސަލަ ނިންމަން ފެނުނެވެ.

ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝާ ޝުޖޫނުގެ ރައުޔު:

24، މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމުގެ ރައުޔާ ތާއީދުކުރައްވަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީދުގެ ރައުޔު:

25، މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމުގެ ރައުޔާ ތާއީދުކުރައްވަމެވެ.

ޙުކުމް:

ދެންފަހެ، ބަޔާންކުރިހާ ސަބަބުތަކަށް އެހެން ހުރުމުން، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2024/1949 (01 ސެޕްޓެމްބަރު 2024) ކޯޓު އަމުރު ބާތިލުކުރުމަށް ކަނޑައަޅައި، އަދި ޢާއިޝަތު ސާބިރާގެ ފަރާތުން އެދިފައިވާ ފަދައިން މި މައްސަލައިގެ ތެރެއިން ދެއްކުމުގެ ބަދަލު [illegible] ދޭންޖެހޭ ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި މި ޤަޟިއްޔާ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ޙުކުމް ކުރީމެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާ ބެލި ޙުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު ޝުޖޫނާ މުޙައްމަދު ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުއްރައްޒާޤު ޙުސައިން

(ރިޔާސަތު)